

Sentral policy for TAFU i Norge ved kommune(r), Arbeids- og velferdsdirektoratet, Kriminalomsorgsdirektoratet og Fylkesmannen i Hordaland

Bakgrunn

Tilbakeføringsgarantien innebærer at regjeringen erkjenner en forpliktelse til å bistå straffedømte til å få utløst de rettighetene de allerede har som norske borgere. Tilbakeføringsgarantien er nærmere beskrevet i St.meld. nr.37(2007-2008); ”Straff som virker – mindre kriminalitet – tryggere samfunn”. Bakgrunnen for Tilbakeføring gjennom arbeid, fritid og utdanning (TAFU) i Norge var å forsøke ut en samarbeidsmodell mellom arbeidsmarkedsmyndigheten, kriminalomsorgen og kommunene i Sverige; KrAmi. Formålet med TAFU er å motvirke fortsatt utenforskap for målgruppen domfelte og løslatte, gjennom samtidighet fra tjenestetilbyderne, samlokalisering og tjenester – forankret i et konsekvenspedagogisk rammeverk.

TAFU bygger på samvirke og samarbeid mellom kommune(r), Arbeids- og velferdsetaten, kriminalomsorgen og fylkeskommune. Gjennom et tett samarbeid, et felles pedagogisk rammeverk samt individuelle kontrakter med den enkelte deltakere, sikrer man mulighet til og nå mål om arbeid og samfunnsdeltakelse for en utsatt gruppe.

Arbeids- og velferdsdirektoratet, Kriminalomsorgsdirektoratet og Fylkesmannen i Hordaland har vedtatt å la dette policydokumentet ligge til grunn for TAFU-virksomheter i Norge. Dette for å sikre en enhetlig virksomhet, veiledning og støtte til både eksisterende TAFU og eventuelle nyetableringer av TAFU. Arbeids- og velferdsdirektoratet, Kriminalomsorgsdirektoratet og Fylkesmannen i Hordaland utgjør en nasjonal samarbeidsgruppe med ansvar for den nasjonale oppfølgingen av TAFU. Formålet med policydokumentet er å tydeliggjøre statens og de samarbeidene parters rolle i TAFU. Dette policydokumentet skal ligge til grunn for statlige myndigheters dialog og samarbeid med kommunene.

Grunnleggende forutsetninger for TAFU

Virksomheten

- Det skal opprettes en skriftlig avtale mellom de involverte partene lokalt; NAV, kommune(r), Kriminalomsorgen og fylkeskommunen.
- Det skal opprettes en lokal styringsgruppe med beslutningsmyndighet hvor involverte parter er representert.
- Virksomheten skal preges av et konsekvenspedagogisk rammeverk.
- Virksomheten skal driftes i dertil egnet lokale på nøytral grunn.

Deltakere

- TAFU er i utgangspunktet en gruppebasert virksomhet. Imidlertid kan personalet i TAFU vurdere det som mer hensiktsmessig å ha individuell oppstart.
- Måltall for virksomhetene er å skrive inn om lag 40 deltakere per år.
- Det er frivillig å delta i TAFU. Deltakelse forutsetter motivasjon og vilje til endring for å leve et lovlydig liv, bli rusfri og forsørge seg selv gjennom arbeid.
- Ruskontroll arrangeres lokalt i TAFU.
- Hvis deltakeren fullfører sine mål i inngått kontrakt, tilbyr TAFU muligheten til og nå mål om ordinært arbeid eller utdanning.

Personale

Hver samarbeidende part bidrar inn med personale som innehar nødvendig erfaring og kompetanse fra egen etat.

TAFU som metode forutsetter en bemanning på 7 ansatte på heltid.

Hvert TAFU lokalt skal bemannes med en standard bemanning bestående av:

- 2 ansatte fra NAV med statlig ansettelsesforhold¹
- 2 ansatte fra NAV med kommunalt ansettelsesforhold²
- 2 ansatte fra kriminalomsorgen
- 1 ansatt fra fylkeskommunen

Krav til personalet

- En av de ansatte skal inneha rollen som faglig virksomhetsansvarlig lokalt.
- Hver part bidrar med tjenester forankret i egen virksomhet.
- TAFU som metode forutsetter vilje til å samvirke og å ha en pedagogisk rolle i sitt arbeid. Arbeidet forutsetter tett oppfølging og kontakt med deltakerne.
- Alle medarbeidere i TAFU skal gjennomføre grunnutdanning i konsekvenspedagogikk.
- Alle ansatte i TAFU skal få anledning til å delta i årlig fagsamling for TAFU som arrangeres av sentral samarbeidsgruppe.
- Ledelse og arbeidsmiljøansvar for TAFUs personale er i samsvar med gjeldende regelverk i respektive etater.

¹ De ansatte må ha tilstrekkelig kompetanse om Arbeids- og velferdsetatens virkemiddelapparat

² De ansatte må ha tilstrekkelig kompetanse om det kommunale virkemiddelapparatet

Lokaler

Lokaler for TAFU skal utrustes hensiktsmessig sett opp mot TAFUs virksomhet.

Dette innebærer for eksempel følgende:

- Alle medarbeidere skal kunne utføre sine arbeidsoppgaver og myndighetsoppdrag.
- Lokalene skal ikke være samlokalisert med noen av partenes hovedvirksomhet.
- Det er plass til å gjennomføre gruppeaktiviteter.
- Lokalene er tilpasset gjennomføring av sosiale aktiviteter.
- Det er nødvendig utstyr til å tilberede og innta måltider i fellesskap.
- Det er tilgang til sanitære fasiliteter.

TAFU som konsept

Mål

- Deltakere i TAFU skal kunne finne, få og beholde arbeid.
- Alternativt skal deltakere i TAFU delta i ordinær utdanning for å nå målet over.
- Deltakere i TAFU skal leve et lovlydig liv.
- Deltakere i TAFU skal være rusfrie.
- Deltakerne skal kunne nå mål om å forsørge seg selv gjennom eget arbeid og delta i nye sosiale sammenhenger.

TAFU skal benytte konsekvenspedagogikk som felles rammeverk og metode for virksomheten. Konsekvenspedagogikkens vesentligste oppgave er å skape rammer og vilkår for den individuelle utviklingen gjennom å legge vekt på sosial handlingskompetanse og selvutvikling. Dette ut ifra oppfatningen og forståelsen om at hvert individ både tilhører og er medansvarlig for det samfunnet vi lever i. Den pedagogiske holdningen er at individet utvikler seg sosialt gjennom samspillet med andre mennesker, og gjennom prosesser og aktiviteter hvor sosiale normer er vanlig for alle og binder mennesket til mennesket. Kjennetegnet for måten å arbeide på er at den er handlingsorientert, situasjonsbestemt, holdningsstyrt og deltakersentrert.

Konsekvenser er bundet opp til handlingene etter som det spesielle med handlingen ikke er handlingen i seg selv, men derimot konsekvensene av disse. Konsekvens betyr "som en følge av", og innebærer at konsekvenser skal være logiske i forhold til deltakernes handlinger og pedagogikkens holdninger. Konsekvenser må aldri tolkes eller oppfattes som straff.

Målgruppe

TAFU retter seg mot menn (og kvinner) som normalt ville fått tilgang til ordinære tjenester hos involverte samarbeidsparter. Målgruppen har til felles at de har sosiale problemer som følge av kriminell atferd. Virksomheten er rettet mot voksne over 18 år. For de yngste deltakerne skal det være et særlig fokus på å gjennomføre ordinær videregående opplæring.

Personale

Ansatte fra de samarbeidende etater lokalt skal jobbe sammen i eget lokale ut i fra en felles metode og et felles konsept. Arbeidet springer ut av et felles syn og med et framtidsrettet perspektiv på deltakernes forutsetninger og ressurser. Hver part skal medvirke med sin opparbeidende kompetanse og med innsats i henhold til respektive oppdrag og mål.

Ledelse og styring

Grunnforutsetninger for felles styring av TAFU: Den nasjonale samarbeidsgruppen skal ha felles forberedelse og vurdere saker som berører TAFU i fellesskap. Den lokale styringsgruppen må tilsvarende forberede og vurdere saker i fellesskap. Saker som er innenfor hver enkelt etats myndighetsområde besluttes av respektive etat.

Nasjonalt nivå

Styring på nasjonalt nivå skjer i den nasjonale samarbeidsgruppen. Samarbeidsgruppen har ansvar for følgende:

- Informere lokalt nivå om kriterier og søknadsfrister knyttet til etablering av TAFU.
- Behandle og innvilge inntil to søknader om nyetableringer en gang årlig etter delegert fullmakt fra tverrdepartemental styringsgruppe.
- Fastsette mål for TAFU.
- Følge opp eksisterende TAFU ved rapportering gjennom ordinære kanaler.
- Ved behov, revidere policydokumentet for TAFU
- Utarbeide maler for samarbeidsavtaler på lokalt nivå (se vedlegg X)
- Avholde fagsamlinger
- Drifte nettsted for TAFU

Lokalt nivå

I henhold til den nasjonale avtalen skal det lokale samarbeidet preges av langsiktighet. Dette innebærer at avtalen om TAFU lokalt bør være lenger enn et år.

Lokal styringsgruppe har ansvar for:

- Resultat for TAFU
- Budsjett
- Oppfølging og rapportering til nasjonalt nivå
- Gjennomgå virksomhetsplan på årlig basis
- Rekruttere ansatte
- Sørge for felles administrative rutiner
- Kvalitetssikre lokal virksomhet inkludert lokale kvalitetsmål

Den lokale styringsgruppen skal møtes minst tre ganger årlig og skrive referat fra møtene. Rapportering fra lokalt TAFU sendes i henhold til frister satt av den nasjonale samarbeidsgruppen.

Resultatene for TAFU skal fremgå av rapporteringen. I den grad resultatet avviker fra fastsatte mål, skal det redegjøres for årsaken til avviket.

I tillegg skal det opprettes en personalledergruppe som følger opp spørsmål knyttet til den enkelte medarbeidere i TAFU. Videre har personalledergruppen ansvar for rekruttering, og ordinært personalansvar.

Kostnader

Kostnader til personale og drift blir dekket gjennom kommunal finansiering og sentrale overføringer. Kommuner som beslutter å involvere seg i et TAFU-samarbeid, må selv ta ansvaret for å finansiere sine tjenestebidrag. Kostnader knyttet til opplæring i

konsekvenspedagogikk dekkes av kommune(r). Kostnader til kompetanseutvikling for øvrig dekkes gjennom ordinært driftstilskudd.

Etatene lokalt har ansvar for å dekke utgifter til IT-utstyr, møbler og annet nødvendig inventar.

Arbeids- og velferdsetaten har ansvar for arbeidsrettede tiltak innenfor ordinære økonomiske rammer.

Kvalitetssikring

Den lokale styringsgruppen er ansvarlig for at TAFU lokalt arbeider i samsvar med dette policydokumentet og øvrige retningslinjer.

Hvert enkelt TAFU skal ha et definert geografisk ansvarsområde og beliggenhet.

For å sikre god kvalitet i arbeidet med TAFU kreves det at både ansatte i TAFU samt ledelse i respektive etater deltar i kontinuerlig utviklingsarbeid.

Støtte fra, og kunnskap hos øvrige ansatte og ledelse i berørte myndigheter, står sentralt for å unngå misforståelser og bidra til at man drar i samme retning.

Et godt klima for endringsarbeid forutsetter at det er gode relasjoner mellom ledelse og ansatte, og ansatte og deltakere. De ulike etatene skal legge til rette for at samarbeidet fungerer optimalt innen egen organisasjon.

Oppfølging av TAFU

Den lokale styringsgruppen skal sikre at ansatte i TAFU dokumenterer deltakerne i:

- Arena, GOSYS og andre dokumentasjonssystem i NAV
- Kriminalomsorgens dokumentasjonssystem for deltakere som er under straffegjennomføring
- Fylkeskommunen: Inntil videre kan det vurderes å benytte fylkeskommunenes ulike skoleadministrative system (dersom de ivaretar sikkerhet hva gjelder taushetsplikt). I løpet av noen år vil felles skoleadministrativt system (SAS) foreligge. Målet er at dette systemet skal kunne ivareta sikkerhet hva gjelder personopplysninger for aktuell målgruppe.

TAFU-prosessen

Beslutninger

Ansatte i TAFU tar beslutninger i tråd med respektive etaters delegerte myndighet. Det skal være enighet i personalgruppen om hvilke deltakere som kan starte opp i TAFU.

NAV tar den formelle beslutningen om innskriving og eventuelt avstenging/utskrivning i henhold til NAVs retningslinjer. Før avstenging skal det gjennomføres en konsekvensamtale.

Innskriving i TAFU

Ansatte i TAFU skal delta aktivt i å rekruttere deltakere ved å drive utstrakt informasjon til kriminalomsorgens institusjoner, NAV-kontor, friomsorgen, opplæring innenfor kriminalomsorgen (skoleavdelinger / oppfølgingsklasser), frivillige interesseorganisasjoner m.m.

Foruten personer som gjennomfører straff med elektronisk kontroll, kan også domfelte som gjennomfører straff i fengsel innvilges frigang for å delta i TAFU. Dette bør primært skje mot slutten av soningen.

Deltakere søker seg til TAFU på eget initiativ ved at de melder sin interesse muntlig eller skriftlig. Meldte interessenter følges opp med et informasjonstreff eller et personlig intervju.

For å nå målene i TAFU er det viktig at deltakeren:

- Har egnet bolig
- Har barnepass
- Ikke har kjente kommende rettsaker som kan lede til straffegjennomføring i fengsel
- Kan dokumentere rusfrihet
- Kan delta i TAFU på heltid

For å bidra til å redusere opplevd ventetid på oppstart av felles kurs for nye deltakere og starte med å bygge en relasjon til deltakeren, kan det arrangeres forberedende aktiviteter. Deltakerne kan også starte opp i arbeidsrettede tiltak i regi av NAV før oppstart i TAFU.

Alle deltakere skal underskrive en individuell kontrakt før oppstart i TAFU (for mal, se vedlegg X).

Kontrakten forplikter deltakeren til å avstå fra kriminalitet, vold og narkotiske midler, og for øvrig opptre på en måte som gjør det mulig å fullføre programmet både for den enkelte og for andre deltakere.

Deltakernes økonomiske forhold i TAFU

Vred oppstart i TAFU kan deltakerne fortsette å motta livsoppholdsytelser fra NAV, både dagpenger, AAP, tiltakspenger ved deltakelse i arbeidsrettede tiltak eller stønad etter lov om sosiale tjenester i NAV hvis deltakeren ikke har andre økonomiske rettigheter som kan realiseres.

Innhold og aktiviteter i TAFU

TAFU inneholder 2-4 ukers gruppebasert veiledning i en oppstartsfase. Gruppedynamikken gir deltakerne mulighet til å lære og utvikle seg i en sosial sammenheng. Deltakerne skal videre få kunnskap om arbeidsmarkedet, motta karriereveiledning og nødvendig informasjon om partene i arbeidslivet. Deltakerne skal også få informasjon om sine rettigheter, plikter, økonomisk rådgivning, gjeldsordninger og informasjon fra namsmannen m.fl.

Gruppeaktivitetene etterfølges av arbeidspraksis, fortrinns i ordinært arbeidsliv. Ved behov skal det vurderes andre hensiktsmessige og nødvendige arbeidsrettede tiltak for og nå mål om arbeid. Ansatte i TAFU skal følge opp deltakere i arbeidspraksis tett. Oppfølging av arbeidsgivere er også viktig for å sikre trygge og forutsigbare rammer for en sentral samarbeidspartner. Formålet ved arbeidsrettede tiltakene er ansettelse på ordinære betingelser. Oppfølging av deltakere på arbeidsplassen skal tilbys deltakere som ønsker dette også etter ansettelse.

Alternativt kan deltakeren delta i ordinær utdanning som en del av TAFU hvis dette er nødvendig for å oppnå varig tilknytning på arbeidsmarkedet.

Fritidsaktiviteter er også en sentral del av TAFU. TAFU skal på bakgrunn av lokale forhold og muligheter legge til rette for at deltakerne kan delta på felles aktiviteter.

Utskrivning fra TAFU

Deltakerne skal fortrinnsvis skrives ut til ordinært arbeid eller utdanning.

Utestenging/utskrivning kan skje ved brudd på kontrakten. Gjeninnskriving på senere tidspunkt er da en mulighet.

Suksessfaktorer

- En homogen alders- og bakgrunnsmessig sammensatt gruppe som har vilje til å forandre både handlinger og perspektiv
- Ansatte som makter å motivere til endring samt fungere som gode rollemodeller i sosiale sammenhenger
- Metodisk anvendelse av konsekvenspedagogiske prinsipper
- Enighet om hvordan de konsekvenspedagogiske prinsippene skal tolkes, defineres og anvendes pedagogisk
- Deltakerne må oppleve kontrakt som ligger til grunn for å delta i TAFU som et reelt valg de selv har fattet

Underskrifter